

HARTMANOVÁ, Lenka: *Aplikace jazykového práva a jazykové politiky při ochraně menšin v SRN. Na příkladu sporu lužickosrbských obcí Crostwitz a Radibor se státem Sasko v letech 2001-2006*. Diplomová práce předložená k obhajobě na Ústavu germánských studií UK-FF, Praha 2006, 96 s.

Zvolený název předložené práce L. Hartmanové nevystihuje zcela její (nutný) širší záběr, který ostatně vyplývá i z jejího úvodu, kde je i zdůrazněna nutnost „integrativního přístupu“, který by zaplnil mezery zanechané při výzkumu problematiky jednotlivými disciplínami (např. sociolingvistikou, jazykovým právem, historií a politologií resp. jejich subdisciplínami atd.). Je pochopitelné, že se to u tak složité problematiky mohlo ve formátu diplomové práce podařit jen zčásti. Již v úvodních pasážích, věnovaných vymezení základních pojmů, autorka sice nastínila vztahy mezi jazykovou politikou a jazykovým právem na jedné straně a menšinovou politikou (politikou ochrany menšin) a menšinovým právem resp. právem na ochranu etnických skupin (*Volksgruppen, Ethnic groups*) na straně druhé, přičemž jen zcela letmo zmínila s tím spojené politické implikace, zřetelné např. v 90. letech v souvislosti s diskusemi o rozšiřování smluvního základu Rady Evropy tímto směrem (Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin z r. 1995, Evropská charta menšinových a regionálních jazyků z r. 1992 resp. 1998), resp. v souvislosti s jednotlivými národními ratifikacemi příslušných norem.

Recenzent celkově v práci postrádá – v návaznosti na vymezení pojmů a kritiku použité či nepřímou recipované literatury – pokus o její zhodnocení ve vazbě na konkrétní politické zájmy, které jsou zřetelně především při analýze aktivit příslušných nevládních organizací, resp. *pressure groups*. Mimochodem, ne náhodou se na téměř stejné flensburgské adrese sešlo sídlo FUEV/FUEN (Federalistické unie evropských národnostních skupin), organizace mající pozorovatelský statut u Rady Evropy, a Evropského centra pro národnostní skupiny ECMI, instituce opakovaně obviňované z propojení z pravicově-extremistickými resp. revisionistickými skupinami v SRN a v Evropě vůbec (včetně příslušného personálního propojení). I když zvolená literatura bezpochyby postačuje k pojednání tématu, absence titulů „zastřešujících“ téma v rovině politické a historické je přesto citelná. Autorka mohla např. využít některých z titulů průběžné bibliografie A. Reiterera a spol. (Vídeňská univerzita, IRENI), komentující noviny z dané problematiky ze zorného úhlu více disciplín.

K vlastní deskripci politickoprávního, socioekonomického postavení (resp. i postavení v kultuře a vzdělávání) *uznaných* menšinových a regionálních jazyků SRN nemá recenzent žádné kritické námítky, přivítal by ovšem sjednocení terminologie s obvyklým českým územ (*Freistaat Sachsen, Svobodný stát Sasko*, u autorky jenom *Stát Sasko*, kolísá např. i označení *Bund*,

Federace, Spolek pro označení téhož apod.). Je škoda, že autorka nemohla s užitkem čerpat z nedávné diplomové práce právničky Kateřiny Jurigové na téma ochrany autochtonních národnostním menšin v SRN (obhájeno na FSV UK).

K případové studii ohledně sporu obcí Crostwitz a Radibor ještě poznámku: autorka nám sice podrobně vylíčila posici žalobce (žalobců) a následujících soudních nálezů, chybí však zevrubnější protiargumentace saského ministerstva školství (tj. Sächsisches Staatsministerium für Kultus). I zde by měla být zásada *audiatur et altera pars* dodržena, a to tím spíše, že celá záležitost byla v Sasku značně zpolitizována (např. i díky aktivitám postkomunistické PDS a jejího lužickosrbského poslance Dr. Heika Kosela/Hajka Kozela), ba i „přeskočila“ – s příslušnou tradiční antiněmeckou rétorikou do ČR (kde se stala mj. i předmětem interpelace ministra zahraničí, jenž ovšem ve svých odpovědích čerpal ze zevrubné interní analýzy MZV ČR, která celý problém vylíčila v poněkud odlišném světle). Vypovídací hodnota připojené *case study* by značně stoupla, kdyby se autorka pokusila srovnat tuto kauzu s event. případy redukováných škol/školních tříd i v jiných spokových zemích (především ve Šlesvicku-Holštýnsku), kde zřejmě možnost resp. praxe kofinancování přímo z Dánska vytváří pro dánské menšinové školství lepší podmínky.

Práci L. Hartmanové doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm *velmi dobře* (2).

V Praze 6. září 2006

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

Institut mezinárodních studií UK-FSV

Katedra německých a rakouských studií